

ADAB MENERIMA BENGKUNG, SANDANG DAN ANGKAT HORMAT

SILAT SENI GAYONG

ABSTRAK

Esei ini membincangkan adab menerima bengkung dan sandang serta tatacara angkat hormat dalam tradisi Silat Seni Gayong sebagai sebahagian daripada sistem adat, disiplin dan pembentukan tanggungjawab dalam perguruan. Bengkung dihuraikan sebagai tanda perkembangan seseorang murid dalam pelajaran, manakala sandang merupakan lambang kedudukan, amanah, autoriti, tanggungjawab dan jasa dalam struktur perguruan. Perbincangan turut menjelaskan bahawa penyampaian bengkung dan sandang hendaklah dilakukan oleh pemegang sandang berjawatan yang mempunyai kedudukan lebih tinggi dalam hierarki perguruan. Tatacara menghadap pula melibatkan pengaturan tapak langkah sebanyak tiga, lima atau tujuh langkah dengan kaki kanan ketika mara dan tiga langkah dengan kaki kiri ketika berundur. Penerimaan bengkung dan sandang boleh dilakukan secara berdiri atau melutut berdasarkan kemampuan penerima, termasuk perbezaan kedudukan melutut mengikut pengalaman Perlantau Seni atau Perlantau Tapak. Penerima bengkung menghulurkan kedua-dua tangan, manakala sandang dipakaikan tanpa perlu menghulurkan tangan. Lafaz penerimaan, iaitu **“Aku terima dengan berkat syafaat Baginda Rasulullah”**, selepas lafaz **“Terimalah amanah ini”**, menegaskan bahawa pengiktirafan tersebut merupakan suatu amanah. Esei ini turut menghuraikan angkat hormat berdasarkan kedudukan dan busana yang digunakan dalam majlis, sama ada berpandukan kekananan bengkung atau sandang. Keseluruhannya, adat tersebut memperlihatkan bahawa bengkung, sandang dan angkat hormat bukan sekadar lambang atau gerakan fizikal, tetapi merupakan mekanisme pendidikan adab, penghormatan, disiplin dan tanggungjawab dalam memelihara warisan Silat Seni Gayong.

1.0 Pendahuluan

Silat Seni Gayong bukan sahaja merupakan suatu sistem seni bela diri, malah mempunyai tradisi perguruan yang membentuk hubungan antara guru, murid, pemimpin dan masyarakat. Dalam tradisi persilatan Melayu, pembelajaran silat secara tradisional tidak terhad kepada kemahiran tempur, tetapi turut berkaitan dengan adat, adab, agama, falsafah dan pandangan hidup. Wan Mohd Dasuki Wan Hasbullah (2018) menunjukkan bahawa ilmu persilatan Melayu secara tradisinya merangkumi aspek kehidupan yang lebih luas dan silat berfungsi sebagai salah satu wahana sosialisasi dalam masyarakat. ([University of Malaya eJournal](#)) Oleh sebab itu, setiap bentuk pengiktirafan dalam perguruan perlu difahami berdasarkan nilai dan adab yang mendasarinya.

Bengkung dan sandang merupakan antara simbol yang dapat menunjukkan perkembangan serta kedudukan seseorang dalam perguruan. Bengkung lebih berkaitan dengan tahap pelajaran dan perkembangan seseorang murid, manakala sandang tertentu diberikan berdasarkan jawatan, kehormatan, tugas, jasa atau kedudukan yang diiktiraf dalam struktur perguruan. Dengan demikian, kedua-duanya tidak wajar dilihat sebagai perhiasan atau lambang kebanggaan semata-mata, sebaliknya hendaklah difahami sebagai tanda pengiktirafan yang disertai tanggungjawab. Penggunaan bengkung sebagai penanda perkembangan dalam pembelajaran Silat Seni Gayong juga dapat dilihat dalam dokumentasi mengenai struktur latihan Gayong. ([Wikipedia](#))

Dalam konteks adat penyampaian, bengkung dan sandang hendaklah disampaikan oleh ahli perguruan yang memegang sandang berjawatan serta mempunyai kedudukan dalam hierarki sandang yang lebih tinggi daripada penerima, selaras dengan bidang kuasa, kedudukan dan tanggungjawab yang telah ditetapkan dalam struktur perguruan. Tatacara ini memperlihatkan tertib hubungan antara pihak yang menganugerahkan dengan pihak yang menerima, di samping memelihara kewibawaan dan kesahihan adat penyampaian (Lembaga Beradat Kebangsaan PSSGM, 2016).

2.0 Makna Bengkung dalam Perguruan

Bengkung merupakan salah satu tanda yang digunakan dalam tradisi Silat Seni Gayong bagi menggambarkan perkembangan seseorang murid dalam pelajaran. Ia

menunjukkan bahawa seseorang telah melalui tahap tertentu dalam latihan dan telah memperoleh pengiktirafan daripada pihak yang mempunyai kewibawaan untuk menilai serta menyampaikannya. Struktur perkembangan melalui bengkung menunjukkan bahawa pakaian tersebut bukan sekadar unsur pakaian latihan, tetapi turut berfungsi sebagai penanda tahap seseorang dalam perjalanan perguruannya. ([Wikipedia](#))

Penerimaan bengkung tidak seharusnya menimbulkan perasaan megah, sombong atau menganggap diri lebih tinggi daripada murid yang berada pada tahap sebelumnya. Sebaliknya, setiap peningkatan membawa tuntutan supaya murid menjadi lebih berdisiplin, lebih beradab dan lebih bertanggungjawab. Semakin tinggi tahap yang dicapai, semakin tinggi pula harapan perguruan terhadap akhlak dan keupayaan seseorang murid. Dalam konteks silat sebagai institusi tradisional, kemahiran persilatan mempunyai kaitan dengan kedudukan sosial dan pembentukan peribadi seseorang dalam masyarakat (Wan Mohd Dasuki Wan Hasbullah, 2018). ([University of Malaya eJournal](#))

Oleh itu, bengkung hendaklah difahami sebagai tanda amanah terhadap ilmu. Murid yang menerimanya perlu berusaha mempertahankan maruah perguruan, mematuhi adat dan terus meningkatkan pengetahuan serta kemahiran.

3.0 Adab Menerima Bengkung

Penerimaan bengkung hendaklah dilakukan dalam suasana yang tertib dan penuh hormat. Murid hendaklah hadir dengan niat yang baik, iaitu untuk menerima pengiktirafan terhadap perkembangan pelajarannya dan pada masa yang sama menerima tanggungjawab untuk meneruskan pembelajaran.

Antara adab utama ialah murid hendaklah berada dalam keadaan bersedia, menjaga pakaian dan tingkah laku serta menunjukkan rasa hormat kepada guru dan mereka yang terlibat dalam majlis. Ketika bengkung disampaikan, penerima hendaklah menunjukkan kesopanan dan tidak melakukan perbuatan yang boleh dianggap mempermainkan adat. Prinsip bahawa pembelajaran silat merangkumi bukan sahaja aspek teknikal tetapi juga adat dan adab menunjukkan bahawa perlakuan dalam perguruan merupakan sebahagian daripada proses pendidikan persilatan (Wan Mohd Dasuki Wan Hasbullah, 2018). ([University of Malaya eJournal](#))

Selepas menerima bengkung, murid hendaklah mengucapkan rasa syukur dan terima kasih kepada guru serta mereka yang telah memberikan bimbingan. Bengkung yang diterima hendaklah dijaga dengan baik kerana ia merupakan tanda perjalanan seseorang dalam perguruan.

Yang paling penting, penerima hendaklah memahami bahawa bengkung bukanlah pengakhiran pembelajaran. Sebaliknya, ia merupakan tanda bahawa seseorang telah diberikan kepercayaan untuk melangkah ke tahap yang lebih tinggi.

4.0 Sandang sebagai Lambang Amanah

Sandang dalam Silat Seni Gayong mempunyai kedudukan yang berbeza daripada bengkung. Sandang bukan sekadar aksesori pakaian, tetapi merupakan lambang kedudukan, amanah, autoriti, tanggungjawab dan jasa seseorang dalam perguruan. Dalam kerangka adat Melayu, lambang kedudukan berkait rapat dengan susunan hubungan sosial, tanggungjawab dan kewajipan seseorang dalam masyarakat (Wan Ahmad Fauzi, 2008).

Bagi sandang berjawatan, penerima diberikan tanggungjawab tertentu berkaitan dengan pelajaran, adat-istiadat, pentadbiran, kewangan atau pengurusan perguruan. Oleh itu, seseorang yang menerima sandang hendaklah memahami tugas yang datang bersama-sama kedudukan tersebut.

Sandang kehormat pula merupakan suatu bentuk penghargaan kepada pihak yang memberikan sokongan atau jasa terhadap perkembangan Silat Seni Gayong. Penerima sandang kehormat tidak semestinya merupakan pemegang jawatan dalam perguruan. Pemberian tersebut hendaklah difahami sebagai penghormatan dan hubungan baik antara perguruan dengan masyarakat.

Dengan demikian, sandang tidak sepatutnya dijadikan alat untuk mencari kemegahan, pengaruh atau keuntungan peribadi. Nilai sebenar sandang terletak pada amanah yang dilaksanakan oleh pemakainya.

5.0 Adab Menerima Sandang

Seseorang yang menerima sandang hendaklah terlebih dahulu memahami sebab, kedudukan dan tanggungjawab yang berkaitan dengan sandang tersebut.

Penerimaan tidak seharusnya dilakukan hanya kerana keinginan untuk memakai lambang kebesaran.

Dalam majlis penerimaan, penerima hendaklah menunjukkan rasa hormat kepada guru, pemimpin, waris dan pihak yang berkuasa menganugerahkan sandang. Sandang hendaklah diterima dengan tertib dan tidak diperlakukan sebagai bahan gurauan. Hal ini selaras dengan fungsi adat-istiadat perguruan yang menetapkan perlakuan, kedudukan dan hubungan antara pihak yang terlibat dalam sesuatu majlis (Lembaga Beradat Kebangsaan PSSGM, 2016).

Selepas menerima sandang, pemakainya hendaklah menjaga maruah jawatan dan kedudukan yang dilambangkan. Segala tindakan hendaklah selaras dengan adat, peraturan dan kepentingan perguruan. Pemakai sandang juga hendaklah mengelakkan penggunaan kedudukan untuk kepentingan diri yang boleh menjejaskan nama baik perguruan.

Prinsip utama yang perlu dipegang ialah sandang membawa amanah, bukan sekadar kebesaran. Seseorang yang menerima kedudukan hendaklah bersedia melaksanakan tanggungjawab yang diberikan kepadanya.

6.0 Mengatur Tapak Langkah Menghadap

Dalam adat Silat Seni Gayong, khususnya dalam tatacara menghadap penyampai sandang atau bengkung, pergerakan seseorang hendaklah dilakukan dengan penuh tertib, hormat dan berdisiplin. Tapak langkah bukan semata-mata pergerakan fizikal, tetapi merupakan sebahagian daripada adab yang memperlihatkan penghormatan seseorang terhadap penyampai yang sedang dihadapi. Kebiasaannya, penyampaian sandang atau bengkung dilakukan oleh pemegang sandang berjawatan yang lebih kanan daripada penerima, selaras dengan kedudukan dan kewibawaan dalam hierarki perguruan (Lembaga Beradat Kebangsaan PSSGM, 2016).

Dalam tatacara menghadap penyampai, jumlah langkah yang diambil ialah tiga, lima atau tujuh langkah, bergantung pada keadaan dan keluasan ruang tempat majlis diadakan. Setiap langkah hendaklah dimulakan dengan kaki kanan sebagai tertib pergerakan ketika menuju ke hadapan untuk menghadap penyampai.

Susunan pergerakannya dapat diringkaskan seperti berikut:

Menghadap tetamu → melangkah menghadap dengan kaki kanan → angkat sembah di tempat yang ditetapkan → selesai menerima sandang atau bengkung dan menghadap → angkat sembah → berundur tiga tapak dengan kaki kiri → berpusing → meninggalkan tempat menghadap.

Setelah selesai menerima sandang atau bengkung dan menghadap tetamu, penerima hendaklah terlebih dahulu melakukan angkat sembah sebelum berundur. Ketika meninggalkan tempat menghadap, penerima tidak terus memusingkan badan dan membelakangi penyampai. Sebaliknya, penerima hendaklah berundur sebanyak tiga tapak, bermula dengan kaki kiri, sebelum berpusing dan meneruskan perjalanan. Tertib ini memperlihatkan penghormatan kepada penyampai serta menjaga kesantunan pergerakan dalam majlis.

Perbezaan antara pergerakan menghadap dan berundur juga menunjukkan bahawa setiap gerakan mempunyai tertibnya tersendiri. Ketika menuju kepada penyampai, langkah dimulakan dengan kaki kanan dan jumlah langkah boleh disesuaikan kepada tiga, lima atau tujuh mengikut keadaan ruang. Sebaliknya, setelah selesai menghadap, penerima berundur tiga tapak dengan kaki kiri sebelum berpusing untuk meninggalkan tempat tersebut.

Dalam konteks Silat Seni Gayong, adat mengatur tapak langkah ketika menghadap penyampai sandang atau bengkung hendaklah difahami sebagai sebahagian daripada pembentukan adab, disiplin, kesantunan dan penghormatan dalam perguruan. Ia bukan sekadar aturan pergerakan tubuh, tetapi mencerminkan kesediaan seseorang murid untuk menghormati guru, pemimpin dan pemegang amanah perguruan serta memelihara tertib dalam sesuatu majlis (Lembaga Beradat Kebangsaan PSSGM, 2016).

7.0 Adab Ketika Dipakaikan Bengkung dan Sandang

Setelah mengatur tapak langkah menghadap dan berada pada kedudukan yang ditetapkan, penerima hendaklah mengekalkan sikap tertib dan tenang ketika bengkung atau sandang dipakaikan. Penerima tidak seharusnya bercakap, bergurau atau melakukan pergerakan yang tidak berkaitan dengan adat majlis.

Terdapat perbezaan yang jelas antara adab menerima bengkung dengan adab menerima sandang, khususnya dari segi kedudukan penerima dan tatacara penyampaian. Bagi **penerima sandang**, penerima hendaklah diapit oleh dua orang pemegang sandang yang mempunyai kedudukan sebagai **Khalifah Muda, Khalifah atau Khalifah Kanan**. Kedudukan kedua-dua pengapit ini melambangkan tertib, kawalan dan penghormatan dalam upacara penerimaan sandang. Pihak yang menyampaikan sandang pula hendaklah berada di sebelah kiri penerima dan diapit oleh seorang pemegang sandang yang dikenali sebagai **Apit Jinjang**. Apit Jinjang hendaklah terdiri daripada pemegang sandang sekurang-kurangnya pada peringkat **Khalifah Kanan**. Peranan Apit Jinjang adalah membantu pihak penyampai sandang dari segi tatacara, susunan pergerakan dan adab perlakuan sepanjang upacara penyampaian berlangsung. Dengan demikian, penerimaan sandang bukan sekadar proses memakaikan tanda kedudukan, tetapi merupakan suatu upacara adat yang mempunyai susunan dan tatacara khusus.

Bagi penerimaan **bengkung**, susunan tersebut tidak memerlukan penerima diapit oleh dua orang pemegang sandang sebagaimana penerimaan sandang. Penerima bengkung hendaklah memberikan perhatian kepada pihak yang menyampaikan bengkung dan bersedia menerima bengkung dengan kedua-dua tangan. Perbezaan ini menunjukkan bahawa bengkung dan sandang mempunyai fungsi serta kedudukan adat yang berbeza dalam perguruan.

Terdapat dua kaedah menerima bengkung atau sandang, iaitu secara **berdiri atau melutut**. Pemilihan kaedah tersebut hendaklah mengambil kira kemampuan penerima untuk melutut, khususnya atas faktor kesihatan. Namun begitu, kaedah melutut lebih diutamakan kepada penerima bengkung. Oleh itu, penerima yang mempunyai keterbatasan untuk melutut boleh menerima bengkung atau sandang dalam keadaan berdiri.

Sekiranya penerimaan dilakukan secara melutut, kedudukan penerima hendaklah disesuaikan dengan pengalaman penerima melalui Perlantau Seni atau Perlantau Tapak. Bagi penerima yang belum melalui Perlantau Seni, kedudukan melutut hendaklah dilakukan dengan kaedah duduk anak harimau. Manakala bagi penerima yang telah melalui Perlantau Seni, penerima hendaklah menurunkan kedua-dua lutut

sebagai kedudukan menerima bengkung atau sandang mengikut adat yang ditetapkan.

Terdapat juga perbezaan pada cara menerima bengkung dan sandang. Penerima bengkung hendaklah menghulurkan kedua-dua tangan sebagai tanda bersedia menerima bengkung yang disampaikan. Bagi penerima sandang pula, kedua-dua tangan tidak perlu dihulurkan kerana sandang akan dipakaikan oleh pihak yang menyampaikannya. Dalam keadaan ini, penerima hendaklah mengekalkan kedudukan tubuh yang tertib dan memberikan ruang kepada penyampai untuk melaksanakan tatacara pemakaian sandang.

Penerima hendaklah memberikan perhatian kepada guru atau pihak yang menyampaikan bengkung dan sandang. Ketika pihak yang menyampaikan melafazkan, **“Terimalah amanah ini,”** penerima hendaklah menjawab dengan lafaz, **“Aku terima dengan berkat syafaat Baginda Rasulullah,”** sebagai tanda menerima amanah, penghormatan dan tanggungjawab yang disertakan bersama bengkung atau sandang tersebut. Lafaz penerimaan hendaklah dilakukan sebaik sahaja lafaz penyampaian tersebut selesai diucapkan.

Sekiranya terdapat amanat, nasihat, bacaan atau bentuk penghormatan lain yang ditetapkan oleh perguruan, penerima hendaklah mengikutinya dengan penuh kesungguhan. Ketika bengkung atau sandang dipakaikan, penerima hendaklah menunjukkan sikap tenang, tertib dan hormat. Perbuatan seperti bergurau, mempermainkan simbol atau melakukan gerakan yang tidak sesuai hendaklah dielakkan. Prinsip ini selaras dengan kedudukan adat dan adab sebagai sebahagian daripada pendidikan persilatan Melayu (Wan Mohd Dasuki Wan Hasbullah, 2018).

Selepas bengkung atau sandang selesai dipakaikan, penerima hendaklah melakukan angkat hormat mengikut adat yang ditetapkan. Perlakuan tersebut menjadi tanda penghargaan dan penghormatan terhadap guru, pemimpin serta perguruan yang memberikan pengiktirafan.

Dengan demikian, adab menerima bengkung dan sandang memperlihatkan bahawa penerimaan tersebut bukanlah suatu upacara untuk meninggikan seseorang, tetapi merupakan pengiktirafan yang disertai amanah, tanggungjawab dan penghormatan terhadap perguruan. Perbezaan tatacara antara bengkung dan sandang pula memperlihatkan bahawa setiap bentuk pengiktirafan mempunyai aturan adat

tersendiri, manakala kehadiran Khalifah dan Apit Jinjang dalam penyampaian sandang memastikan upacara tersebut dilaksanakan menurut tertib, hirarki dan adab perguruan yang ditetapkan.

8.0 Angkat Hormat sebagai Lambang Penghormatan

Angkat hormat merupakan salah satu perlakuan yang memperlihatkan rasa hormat dalam lingkungan perguruan. Penghormatan tersebut boleh ditujukan kepada guru, pemimpin, waris, tetamu kehormat atau pihak yang mempunyai kedudukan tertentu berdasarkan keadaan dan adat yang diamalkan. Dalam Silat Seni Gayong, angkat hormat bukan sekadar gerakan fizikal, tetapi merupakan suatu perlambangan yang menunjukkan kedudukan, hubungan dan rasa hormat seseorang terhadap pihak yang dihadap.

Dalam adat Silat Seni Gayong, terdapat empat cara angkat hormat, iaitu angkat hormat atas sanubari kepada orang yang setaraf, angkat hormat atas kata-kata kepada guru, angkat hormat atas pandangan kepada pemimpin dan angkat hormat atas batu jemala kepada Raja. Keempat-empat bentuk ini memperlihatkan perbezaan tahap penghormatan berdasarkan kedudukan dan hubungan antara pihak yang menghormati dengan pihak yang dihormati.

Angkat hormat juga mempunyai tertib berdasarkan hierarki sandang dan kedudukan dalam perguruan. Pada prinsipnya, angkat hormat hendaklah dimulakan oleh pemegang sandang yang lebih rendah kedudukannya kepada pemegang sandang yang lebih tinggi. Tertib ini menunjukkan bahawa pihak yang lebih rendah memberikan pengiktirafan dan penghormatan kepada pihak yang lebih tinggi dalam susunan hierarki perguruan (Lembaga Beradat Kebangsaan PSSGM, 2016).

Sekiranya berlaku keadaan sebaliknya, iaitu pemegang sandang yang lebih tinggi mendahului angkat hormat kepada pemegang sandang yang lebih rendah, maka menurut tertib adat tersebut, peranan dan autoriti yang berkaitan dengan sandang yang lebih tinggi itu dianggap gugur kepada sandang yang lebih rendah. Oleh itu, tertib mendahului angkat hormat bukan sekadar aturan gerak-geri, tetapi berkait dengan pengiktirafan terhadap kedudukan, peranan dan autoriti yang dilambangkan oleh sandang masing-masing.

Angkat hormat atas sanubari ditujukan kepada orang yang setaraf. Ia melambangkan rasa hormat dan persaudaraan antara sesama ahli perguruan yang berada pada kedudukan yang sama. Angkat hormat atas kata-kata pula ditujukan kepada guru sebagai tanda penghormatan terhadap pihak yang menyampaikan ilmu, membimbing dan mendidik murid dalam perguruan. Angkat hormat atas pandangan ditujukan kepada pemimpin sebagai tanda pengiktirafan terhadap kedudukan, kepimpinan dan amanah yang dipikulnya. Manakala angkat hormat atas batu jemala merupakan bentuk penghormatan yang paling tinggi dalam susunan ini, iaitu ditujukan kepada Raja sebagai lambang menjunjung daulat dan menghormati kedudukan Raja.

Angkat hormat hendaklah dilakukan dengan penuh kesedaran, bukannya sebagai gerakan kosong. Ia melambangkan kesediaan seseorang murid untuk menghormati mereka yang lebih dahulu berbakti, menyampaikan ilmu, memimpin dan memikul amanah perguruan. Perbezaan cara angkat hormat serta tertib mendahului penghormatan tersebut menunjukkan bahawa adat perguruan mempunyai susunan penghormatan yang perlu difahami dan dipatuhi mengikut keadaan.

Dalam konteks Silat Seni Gayong, penghormatan kepada guru, pemimpin dan Raja bukan bermaksud mengagungkan manusia secara berlebihan. Sebaliknya, ia merupakan sebahagian daripada adab menuntut ilmu, menghargai jasa, memelihara hubungan antara guru dengan murid serta menghormati struktur kepimpinan dan adat yang menjadi asas perguruan.

Ketika melakukan angkat hormat, murid hendaklah memberikan perhatian kepada pihak yang dihormati serta menunjukkan sikap rendah diri. Pergerakan hendaklah dilakukan dengan tertib, tidak kasar dan tidak bersifat main-main. Selepas selesai melakukan angkat hormat, murid hendaklah kembali kepada keadaan biasa dengan tertib. Dengan demikian, angkat hormat bukan sahaja menjadi perlakuan zahir, tetapi menjadi manifestasi adab, disiplin, kesantunan, penghormatan dan pengiktirafan terhadap hierarki dalam tradisi Silat Seni Gayong.

9.0 Hubungan antara Bengkung, Sandang dan Angkat Hormat

Bengkung, sandang dan angkat hormat mempunyai fungsi yang berbeza, tetapi ketiga-tiganya mempunyai satu asas yang sama, iaitu adab dan penghormatan. Bengkung menunjukkan perkembangan seseorang dalam pelajaran, manakala sandang menunjukkan kedudukan, amanah, tanggungjawab, jasa atau autoriti

tertentu. Angkat hormat pula menunjukkan perlakuan seseorang terhadap guru, pemimpin dan adat perguruan. Hubungan antara aspek teknikal, adat dan pembentukan institusi silat ini juga dapat dilihat dalam penelitian Wan Mohd Dasuki Wan Hasbullah (2018) terhadap perkembangan Seni Gayong. ([University of Malaya](#))

Dalam pelaksanaan adat, angkat hormat hendaklah berpandukan kepada busana yang dipakai dalam sesuatu majlis. Jika busana yang dipakai ialah pakaian latihan silat, maka tertib mengangkat hormat hendaklah berpandukan kepada kekananan bengkung yang dipakai oleh pesilat. Dalam keadaan ini, kedudukan bengkung menjadi asas untuk menentukan tertib penghormatan antara pesilat.

Sebaliknya, jika sesuatu majlis menggunakan busana adat, maka tertib mengangkat hormat hendaklah berpandukan kepada kekananan sandang yang dipakai. Hal ini menunjukkan bahawa penentuan kedudukan dalam angkat hormat bukan semata-mata berdasarkan individu, tetapi mengambil kira busana dan lambang kedudukan yang digunakan dalam sesuatu majlis.

Dengan demikian, seseorang pesilat hendaklah memahami bahawa kekananan bengkung dan kekananan sandang mempunyai konteks penggunaannya masing-masing. Pakaian latihan silat menjadikan bengkung sebagai panduan utama dalam menentukan tertib penghormatan, manakala busana adat menjadikan sandang sebagai panduan utama. Perbezaan ini memastikan pelaksanaan angkat hormat sentiasa selaras dengan suasana, tujuan dan adat sesuatu majlis.

Ketiga-tiganya tidak boleh dipisahkan daripada akhlak. Seseorang yang mempunyai bengkung tinggi tetapi tidak beradab belum mencapai tujuan sebenar perguruan. Begitu juga seseorang yang memakai sandang kebesaran tetapi tidak melaksanakan amanah telah memisahkan lambang daripada maknanya. Demikian juga angkat hormat yang dilakukan tanpa keikhlasan dan kesedaran hanya menjadi pergerakan fizikal tanpa nilai. Oleh itu, bengkung, sandang dan angkat hormat hendaklah sentiasa dihayati sebagai satu kesatuan yang mencerminkan ilmu, kedudukan, adab, amanah dan penghormatan dalam tradisi Silat Seni Gayong.

10.0 Tanggungjawab Selepas Menerima Bengkung dan Sandang

Penerimaan sesuatu pengiktirafan hendaklah diikuti dengan perubahan pada diri. Murid perlu menunjukkan peningkatan dalam disiplin, ilmu, kemahiran, akhlak dan

tanggungjawab. Pandangan ini selaras dengan fungsi tradisional silat sebagai institusi yang bukan hanya menyampaikan ilmu tempur tetapi turut membentuk peranan dan kedudukan individu dalam masyarakat (Wan Mohd Dasuki Wan Hasbullah, 2018). ([University of Malaya eJournal](#))

Bagi penerima bengkung, tanggungjawab utamanya ialah meneruskan pelajaran dan menjaga adab sebagai murid. Bagi pemegang sandang berjawatan, tanggungjawabnya lebih luas kerana melibatkan pelaksanaan tugas yang berkaitan dengan pelajaran, adat-istiadat, pentadbiran, kewangan dan pengurusan berdasarkan kedudukan masing-masing.

Pemegang sandang juga hendaklah menjadi contoh kepada murid yang berada di bawah bimbingannya. Kedudukan yang lebih tinggi tidak seharusnya menyebabkan seseorang menjauhkan diri daripada murid, sebaliknya menjadikannya lebih dekat dalam membimbing dan membantu perkembangan perguruan.

11.0 Larangan dalam Menerima dan Memakai Bengkung serta Sandang

Antara perkara yang perlu dielakkan ialah menerima bengkung atau sandang kerana mengejar kemegahan, menggunakan lambang kedudukan untuk kepentingan peribadi, memperlekehkan pemegang bengkung atau sandang yang lebih rendah, serta memakai sesuatu sandang tanpa memahami asas pelantikan dan tanggungjawabnya.

Pemakai juga hendaklah mengelakkan tindakan yang boleh mencemarkan nama baik perguruan. Sandang yang membawa lambang jawatan atau kebesaran hendaklah dipakai pada keadaan dan majlis yang sesuai berdasarkan adat dan peraturan perguruan (Lembaga Beradat Kebangsaan PSSGM, 2016).

Prinsipnya jelas: kedudukan tidak memberikan seseorang kebebasan untuk melanggar adat; sebaliknya, kedudukan menjadikan seseorang lebih terikat kepada amanah dan tanggungjawab.

12.0 Pendidikan Adab kepada Generasi Muda

Adab menerima bengkung, sandang dan melakukan angkat hormat perlu diwariskan kepada generasi muda secara berterusan. Guru bukan sahaja bertanggungjawab mengajar teknik persilatan, tetapi juga menjelaskan makna di sebalik setiap adat dan

simbol yang diamalkan. Hal ini penting kerana kajian tentang Silat Seni Gayong menunjukkan bahawa warisan persilatan bukan hanya berkaitan teknik, tetapi turut mempunyai dimensi sejarah, institusi dan kearifan yang perlu dipelihara (Wan Mohd Dasuki Wan Hasbullah, 2018). ([University of Malaya](#))

Penerangan tersebut penting supaya generasi baharu tidak melihat bengkung dan sandang hanya sebagai pakaian atau tanda pangkat. Mereka perlu memahami bahawa setiap lambang mempunyai sejarah, fungsi dan tanggungjawab yang perlu dihormati.

Dengan pendidikan yang berterusan, adat perguruan dapat dipelihara daripada menjadi sekadar ritual tanpa makna. Sebaliknya, ia terus berfungsi sebagai mekanisme pembentukan disiplin, jati diri, rasa hormat dan tanggungjawab.

13.0 Kesimpulan

Adab menerima bengkung, sandang dan melakukan angkat hormat dalam Silat Seni Gayong merupakan satu kesatuan adat yang menghubungkan ilmu, kedudukan, penghormatan, amanah dan tanggungjawab. Bengkung menandakan perkembangan seseorang dalam pelajaran, manakala sandang melambangkan kedudukan, jawatan, autoriti, jasa dan amanah dalam perguruan. Oleh itu, kedua-duanya tidak seharusnya dilihat sebagai perhiasan atau tanda kebesaran semata-mata, tetapi sebagai pengiktirafan yang menuntut peningkatan akhlak, disiplin dan tanggungjawab. Pandangan ini selari dengan penelitian terhadap Seni Gayong yang memperlihatkan silat sebagai suatu institusi yang mempunyai dimensi teknikal, sosial dan warisan yang lebih luas daripada sekadar kemahiran tempur (Wan Mohd Dasuki Wan Hasbullah, 2018). ([University of Malaya](#))

Tatacara penyampaian turut memperlihatkan pentingnya hierarki dan tertib dalam perguruan. Penyampaian oleh pemegang sandang berjawatan yang lebih kanan, pengaturan tapak langkah ketika menghadap, pemilihan kedudukan berdiri atau melutut, serta perbezaan kaedah menerima bengkung dan sandang menunjukkan bahawa setiap gerakan mempunyai makna dan aturan tersendiri (Lembaga Beradat Kebangsaan PSSGM, 2016). Lafaz “Terimalah amanah ini” yang dijawab dengan “Aku terima dengan berkat syafaat Baginda Rasulullah” pula menegaskan bahawa penerimaan tersebut merupakan suatu amanah yang hendaklah dipikul dengan penuh kesedaran dan penghormatan.

Angkat hormat menjadi pelengkap kepada adat tersebut kerana ia menzahirkan penghormatan kepada pihak yang mempunyai kedudukan tertentu dalam perguruan. Tertib angkat hormat juga disesuaikan dengan busana yang digunakan dalam sesuatu majlis, iaitu berpandukan kekananan bengkung apabila menggunakan pakaian latihan silat dan kekananan sandang apabila menggunakan busana adat. Hal ini memperlihatkan bahawa penghormatan dalam Silat Seni Gayong mempunyai susunan, konteks dan tertib yang perlu difahami oleh setiap ahli perguruan. Prinsip penghormatan dan susunan sosial ini selari dengan kedudukan adat sebagai pengatur hubungan dan tanggungjawab dalam masyarakat Melayu (Wan Ahmad Fauzi, 2008).

Dengan demikian, nilai sebenar bengkung, sandang dan angkat hormat tidak terletak pada bentuk lahirnya, tetapi pada adab dan amanah yang diterapkan melalui penggunaannya. Semakin tinggi bengkung atau sandang yang diterima, semakin besar tuntutan terhadap pemakainya untuk menjaga maruah, melaksanakan tanggungjawab, menghormati guru dan pemimpin serta memelihara adat perguruan. Penghayatan terhadap tatacara ini penting supaya warisan Silat Seni Gayong terus berkembang bukan sahaja sebagai seni bela diri, tetapi sebagai tradisi perguruan yang membentuk manusia berilmu, berdisiplin, beradab dan bertanggungjawab. Pendekatan sedemikian juga penting bagi memastikan ilmu persilatan Melayu yang mempunyai nilai sejarah, teknikal dan budaya terus dipelihara sebagai warisan kearifan tradisional (Wan Mohd Dasuki Wan Hasbullah, 2018). ([University of Malaya](#))

RUJUKAN

1. Lembaga Beradat Kebangsaan PSSGM. (2016). *Peraturan adat-istiadat*. Sasbadi Sdn. Bhd.
2. Wan Ahmad Fauzi Wan Hussain. (2008). *Organisasi dan kuasa adat Melayu*.
3. Wan Mohd Dasuki Wan Hasbullah. (2018). Meor Abdul Rahman: Konsep tempur Seni Gayong dan inovasi silat Melayu. *Jurnal Pengajian Melayu (JOMAS)*, 29(1), 262–285.
<https://mjes.um.edu.my/index.php/JOMAS/article/view/15373>
4. Temu bual peribadi - Haji Razali Salleh, Ishak Hassan, Ismail Jantan dan Ezhar Abas.

LAMPIRAN

JENIS ANGKAT HORMAT

Atas Sanubari

Hormat kepada sahabat yang sama taraf

Atas Kata—Kata

Hormat kepada guru

Atas Pandangan

Hortmat kepada pemimpin

Atas Batu Jemala

Hortmat kepada kerabat istana

KAEDAH MELUTUT MENERIMA BENGKUNG

Duduk Anak Harimau

Melutut Seni

Nota

Tangan tidak dihulurkan jika menerima sandang. Sandang akan dipakaikan terus kepada penerima